

Akran Zorbalığı

Psikolojik Danışmanlık
ve Rehberlik Servisi

Akran Zorbalığı

Akran zorbalığı, başka bir deyişle akran şiddeti ya da okul zorbalığı konusunda pek çok tanım mevcuttur. Kendisini güçsüz hisseden ve kendini savunamayacak konumda olan bir öğrencinin diğer bir öğrenci ya da öğrenciler tarafından; vurma, itme, tokat atma, alay edilme, lakap takılması, kızdırma, küçük düşürme, dışlama, yalnız bırakılma, eşyalarının alınması gibi **kasıtlı ve sürekli bir şekilde zarar verici davranışlara maruz kalmalarına** akran zorbalığı denir.

Bazen zorbaca davranışlar, normal akran çatışması ile karıştırılmaktadır. Zorbalığın, saldırgan davranışlardan farklı bir durum olduğu bilinmeli, **zorbalığın bir arkadaş anlaşmazlığı olduğu düşünülmemelidir.**

Normal Akran Çatışması	Zorbalık
Taraflar arası güçler eşittir.	Güç dengesinde eşitsizlik vardır.
Zaman zaman rastlanır.	Yinelenen, süreklilik gösteren davranışlardır.
Tesadüfi olarak gelişir.	Kasıtlı olarak yapılan eylemlerdir.
Ciddi bir boyut taşımaz.	Fiziksel ya da duygusal/sosyal olarak zarar verir.
Herhangi bir amaç taşımayabilir.	Güç, kontrol ya da maddi şeyler elde etmek gibi amaçlar taşıyabilir.

Akran Zorbalığının Çeşitleri

1. Fiziksel Zorbalık

Okullarda en çok gözlemlenen zorbalık türüdür. Öğrenciler arasında sözel zorbalıkla birbirine yakın oranlarda yaygın görülen zorbalık türüdür. Zorbalığın fiziksel boyutta ortaya çıktığı durumlar vardır. Örneğin; **dövme, vurma, tekme atma** gibi eylemler fiziksel zorbalık olarak da değerlendirilmektedir.

2. Sözel Zorbalık

Zorbalık türü içerisinde en sık karşılaşılan tür, sözel zorbalıktır. Zorbalık türleri içerisinde fiziksel zorbalığı belirlemek kolaydır. Sözel zorbalığı fark etmek ise diğerlerine nazaran zordur. Bu zorbalık türü insanların hayatlarında büyük olumsuzluklara yol açabilmektedir. Uzun süre devam edebilir (**Hakaret etmek, küfür etmek, lakap takmak vb.**).

Akran Zorbalığının Çeşitleri

3. İlişkisel Zorbalık

İlişkisel zorbalık çeşitleri olarak, **dedikodu yapma, utandırma, yokmuş gibi davranmak, mağdur hakkında asılsız söylentiler yayma, onu gruptan dışlama gibi** davranışlar ve mağdurun toplum önünde küçük düşmesine neden olma olarak sayılabilir.

4. Cinsel Zorbalık

Cinsel davranışlar içeren zorbalık çeşididir. **Cinsel bölgelere dokunma, sarkıntılık yapmak ve sözel olarak cinsel atıflarda bulunma** gibi davranışlarla örneklendirilebilir.

5. Siber Zorbalık

Teknolojik aletleri kullanarak zarar verici davranışlarda bulunmaktır. **Sosyal paylaşım sitelerinden iftira, dedikodu yaymak, kişiye özel bilgileri paylaşmak vb. gibi** davranışlarla örneklendirilebilir.

Zorbaca Davranışa Maruz Kalma İhtimali Yüksek Çocuklar

- Pasif ve içine kapanık
- “Hayır” deme, uygun kişiden yardım isteme, kendini savunabilme gibi sosyal becerilerden yoksun olan,
- Ürkek, kaygılı ya da girişken olmayan,
- Genellikle fazla arkadaşı olmayan,
- Duygusal olarak çabuk dağılılabilen çocuklar

AKRAN ZORBALIĞININ ETKİLERİ

Zorbaca Davranışa Maruz Kalma İhtimali Düşük Çocuklar

- Sosyal, iletişim ve çatışma çözme becerileri gelişmiş,
- Uzlaşabilen ve alternatif çözümler sunabilen,
- İnsanların duygularının farkında olan,
- Çatışmaları çözmede ve diğer çocukların yardım almalarında aktif rol üstlenebilen çocuklar

Zorbalık davranışı gösteren çocuklar:

- Yardım edilmediği takdirde **ileriki yıllarda da başkalarının üzerinde güçlerini kötüye kullanmaya devam eder** ve başkaları için bir tehdit oluşturabilirler.
- Soyutlanabilir ve yalnız kalabilirler.
- Yaptırım ve ceza görebilirler.
- **Başkalarıyla işbirliğinin yarattığı mutluluk, manevi tatmin** gibi olumlu duygulardan yoksun kalabilirler.

Davranışa maruz kalan çocuklar:

- **Benlik saygısını yitirirler** ve bunu geri kazanmak yıllarca sürebilir.
- Kendine ve diğerlerine olan güvenini yitirebilir.
- Arkadaşlarından soyutlanabilir ve yalnız kalabilir.
- Depresyona girebilirler.
- **Devamsızlığı artabilir, başarısında düşme yaşanabilir** ya da okulu terk edebilir.
- Hıncını başka çocuklardan çıkarabilir.

Zorbalık davranışlarına şahit olan çocuklar:

- Kendilerini güvende hissetmeyebilirler.
- Pişmanlık, suçluluk hissedebilirler.
- Kendilerini savunmak için sürekli tetikte bekleyebilirler.
- Etraflarında olup biten şiddet davranışlarından dolayı **mutsuzluk, üzüntü, korku, umutsuzluk gibi olumsuz duygulara** sahip olabilirler.

Ebeveyn Tutumları İle Zorba ve Mağdur İlişkisi

Aile içerisindeki davranışlar çocuklar için bir sosyal mikrokozmos örneğidir. (Grup içinde 'üyelerin birbirlerine karşı tutumları, davranışları onların dış dünyadaki kişilerle olan davranış örüntülerinin bir yansımasıdır.) Her durumda olduğu gibi ebeveyn tutumları akran zorbalığı konusunda da etkili olmaktadır.

Zorbalık davranışına sahip çocukların ebeveyn tutumları genellikle:

- **Otoriter ebeveynlere sahiptirler**, aile içerisinde ya da çevrelerinde sorun yaşanıyor olabilir. Aileleri, çok sıkı veya çok gevşek disiplin uygulamıştır.
- Ders başarıları düşüktür, okul uyumları zayıftır, okula yönelik tutumları olumsuzdur.
- **Kurallara uymazlar, disiplin anlayışı gelişmemiştir** ve engellenmeye karşı toleransları düşüktür.

Zorbalık davranışına maruz kalan (mağdur) çocukların ebeveyn tutumları genellikle:

- **Yeterince fırsat vermeyen, daha az sorumluluk veren** ve daha az destekleyen ailelere sahiptirler.
- **İlgisiz, ihmalkâr ya da yıkıcı eleştirileri** olan ebeveynlere sahiptir.

Aileler İçin Öneriler

- Aileler, çocuklarının arkadaşları arasında popüler olması yönündeki, kişisel arzularını çocuklarına yansıtmaktan kaçınmalıdır.
- Ailelerin çocuklarına **nitelikli zaman** ayırması faydalı olacaktır.
- **Zorbalığın nerede meydana geldiğini, nasıl oluştuğunu öğrenmek** ailelerin yapması gerekenler arasında yer almaktadır. Bunun için de aileler çocuklarını takip etmelidirler.
- Zorba ve kurban olan öğrencilerin ailelerinin çocukları ile empati kurması ve durumu tartışmak yerine çocukların duygularını ve hissettiklerini anlamaya çalışması önerilmektedir.
- Zorbalık davranışlarına karşı daha dikkatli ve ilgili olunması adına, **ailelerin çocuklarını üzen veya kızdıran yaşantılar olup olmadığı ve buna karşı nasıl davrandıkları üzerine sohbet etmeleri** çocukların zorbalığa kurban veya zorba olarak katılmasını önlemede faydalı olacaktır.
- **Diğer çocuğu veya aileyi suçlamak yerine yetkililerle iş birliği yapılması** oldukça önemlidir.
- Unutulmamalıdır ki çocuklar okulda birlikte yaşamaktadırlar. Çocuğa problem çözme becerisini geliştirme fırsatı vermeyen yaklaşımlar ve ailelerin aşırı müdahaleleri onları yaşam alanlarında zayıf, yetersiz hale getirmekte ve böyle hissetmelerine neden olabilmektedir.
- Çocuğu zorbalığa karışan **ailenin öncelikle çocuğunu dikkatle dinlemesi, çocuğuna nasıl yardım edebileceği üzerinde düşünmesi, okul ile iş birliği yapması ve olanak varsa okul dışı uzmanlardan da destek alarak çözüm üretmede iş birliği yaklaşımları kullanması** önerilmektedir.

KAYNAKÇA

1. Akran Zorbalığı – Remzi Yıldırım
2. Ünye RAM – Akran Zorbalığı Nedir? Ne Yapılmalıdır?
3. Okulda Akran İstismarı – Doç. Dr. Taner Güvenirli

